

Maailmankansalaisen kypsyyskoe

Oppilaan opas

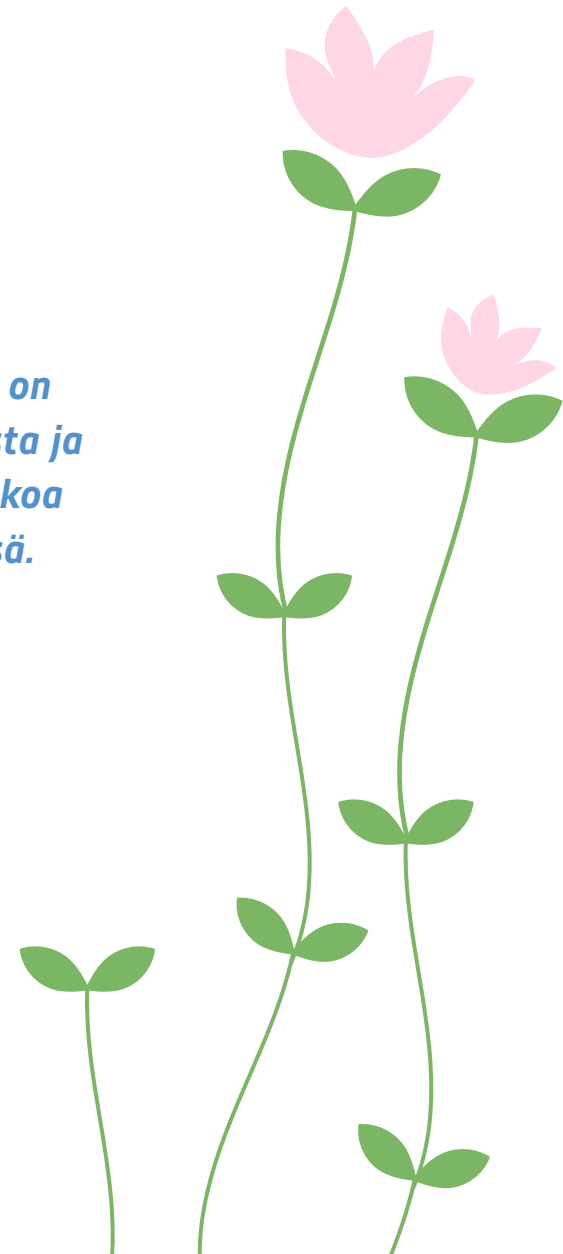
SUOMEN
YK-LIITTO

FINLANDS FN-FÖRBUND • UNA FINLAND

”

Maailmankansalaisuuteen kasvaminen on prosessi. Se on välittämistä, vaikuttamista ja vastuunkantoa. Ennen kaikkea se on uskoa omaan kykyihin ja kykyä toimia yhdessä.

Sisällysluettelo

SUOMEN
YK-LIITTO

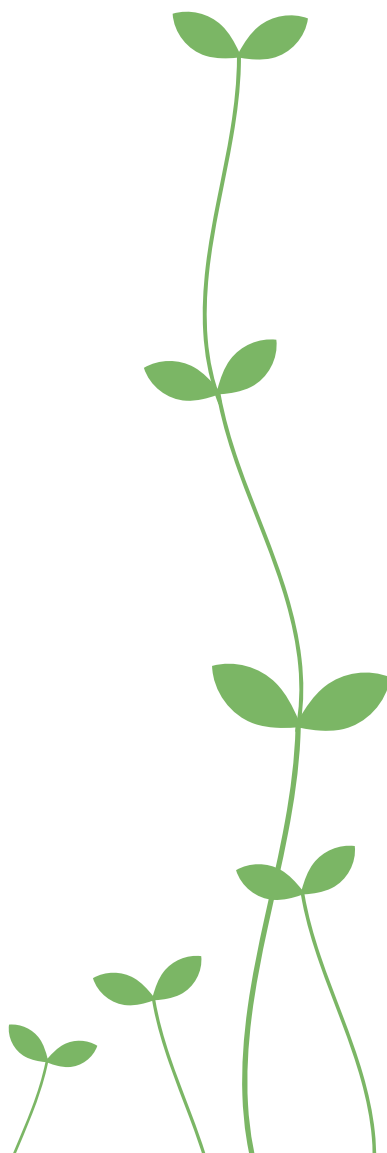
Julkaisija: Suomen YK-liitto
Siltasaarencatu 4, 7 krs
00530 Helsinki

Tekstit: Heidi Saarinen ja Paula Tikka
Taitto ja kuvitus: Karin Niemi
Julkaisu vuosi 1994, 2008, 2021

ISBN 978-952-5966-63-3

Julkaisu on tuotettu ulkoministeriön
rauhantien tuella.

1. Mikä on Maailmankansalaisen kypsyyskoe?	1
2. Kypsyyskokeen rakenne	2
2.1. Päiväkirja.....	3
2.2. Tutkimus	3
2.3. Toiminta	3
2.4. Itsearviointi.....	3
3. Esimerkkiaihe: 2250 – Nuoret, rauha ja turvallisuus	4
4. Kypsyyskokeen tekeminen	6
1. Vaihe: Aiheen valinta ja työn suunnittelu	7
2. Vaihe: Tutkimuksen työstäminen ja päiväkirjan pitäminen	9
Tiedonhankinta ja tutkimuksen tasojen käsittely.....	9
Päiväkirjapohdinta	12
Välivaiheiden virstanpöytä	13
Viimeinen tarkistus ja loppukorjaukset	15
3. Vaihe: Toimintaosion suunnittelu ja toteutus	16
4. Vaihe: Itsearviointi	16
5. Sinulle, Maailmankansalainen	17

1. Mikä on Maailmankansalisen kypsyyskoe?

Maailmankansalisen kypsyyskoe (MKK) on YK-liiton kansainvälisyys- ja globaalikasvatuksen oppimismenetelmä. Maailmankansalisen kypsyyskokeen aikana tekijä tutustuu itseään kiinnostavaan kansainvälisyyteen liittyvään teemaan yksin, pareittain tai ryhmässä.

Tekijä syventää tietämystään ja ymmärrystään valitusta aiheesta tutkimalla sitä eri näkökulmista kansainvälisellä, kansallisella, paikallisella ja henkilökohtaisella tasolla. Hän oppii havaitsemaan yhteyksiä asioiden välillä sekä tunnistamaan yksilön vastuun ja omat mahdollisuutensa vaikuttaa.

Maailmankansalisen kypsyyskoe aktivoi monipuoliseen tiedonhankintaan, oman oppimisen arviointiin ja saadun tiedon jakamiseen. Se tukee harkitsevan tiedonhaun ja kriittisen media-arvioinnin taitoja yhteiskunnassa, jossa tiedon määrä ympärillämme on valtava, moninainen ja monikanavainen. Kypsyyskokeen tekeminen opettaa myös oman työskentelyn arviointia ja oppimisprosessin seuranta; projektityön vaiheiden suunnittelua, omien taitojen ja tietojen havainnointia ja aikataulun hallintaa. Lisäksi työn toimintavaihe edistää vuorovaikutustaitoja ja ymmärrystä tutkitun aiheen sovellettavuudesta tosielämään ja arkeen. Kypsyyskokeessa tutkija tarkastelee omien arvojensa ja asenteiden muodostumista osana ympäröivää maailmaa, paikallista arkea ja henkilökohtaista elämää.

2. Kypsyyskokeen rakenne

Maailmankansalaisen kypsyyskoe koostuu neljästä osa-alueesta: päiväkirjasta, tutkimuksesta, toimintaosuudesta sekä itsearviointista.

Päiväkirja

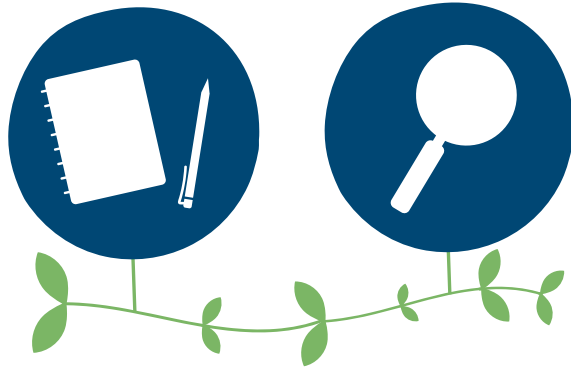
Tutkimus

Toimintaosuus

Itsearviointi

2.1. Päiväkirja

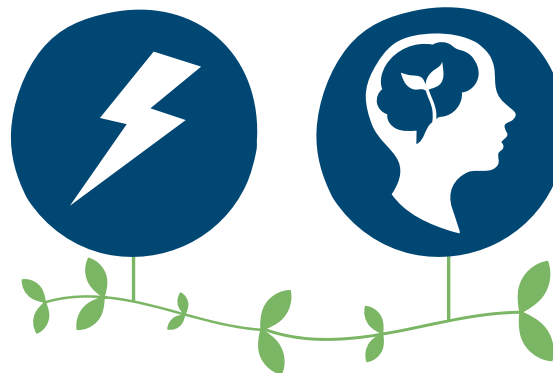
Kypsyyskokeen tekijä saa itse valita päiväkirjan muodon. Se voi olla perinteinen kirjoitettu muistio (paperinen tai digitaalinen), lehtileikekokoelma, videoblogi tai äänitallenne. Päiväkirjaa pidetään koko projektin ajan. Ensimmäinen merkintä on työn aloittamispäivä ja viimeinen toiminnan lopettamispäivä. Tutkimusprosessin ohella päiväkirjaan kirjataan havaintoja omasta oppimisesta, työn etenemisestä ja työn herättämistä ajatuksista. Päiväkirjaan voi kerätä mielenkiintoisia uutisia ja artikkeleita, jolloin se toimii samalla myös mediapäiväkirjana. Lisäksi siihen voi kirjata omia kommentteja uutisoinnista.

Mediaa seuratessa on hyvä muistaa kriittinen medialukutaito. Päiväkirjaan voi merkitä pohdintoja median välittämistä viesteistä; kuka artikkelissa puhuu ja ketä näytetään kuvissa. Erityisen mielenkiintoista on miettiä, mitä ei näytetä tai kerrota ja miksi.

Päiväkirja ei ole tutkimustyön raportti, vaan omien ajatusten analysointi on tärkeä osa päiväkirjaa. Hyvin tehty päiväkirja voi kattaa tutkimustyön henkilökohtaisen tason. Päiväkirja voi kuitenkin olla tekijän henkilökohtainen tuotos, jota ei tarvitse näyttää ohjaajalle.

2.2. Tutkimus

Kypsyyskokeessa tutkimusaiheella on neljä eri tarkastelutasoa: **kansainvälinen, kansallinen, paikallinen ja henkilökohtainen**. Näiden tasojen yhteyksiä pohditaan koko tutkimuksen ajan ja niiden vaikutuksia toisiinsa tarkastellaan monipuolisesti. Tekijä saa itse valita tutkimuksen muodon. Se voi olla kirjallinen esitys (tutkielma tai essee), tai esimerkiksi videoportfolio, näytelmä tai visuaalinen taide-teossarja. Tärkeää on kuitenkin dokumentoida tutkimusosuus huolellisesti ja selkeästi. Tutkimuksessa käytetään monipuolisesti erilaisia tietolähteitä, jotka käsittelevät aihetta erilaisista näkökulmista. Lähteet merkitään kirjallisesti työn oheen ohjeistuksen mukaan (Liite 2).

2.3. Toiminta

Toimintaosuus on merkittävä osa maailmankansalaisen kypsyyskoea. Sen tavoitteena on jakaa tutkimuksen aikana kerättyä tietoa muille. Toimintaosuus kehittää vuorovaikutustaitoja sekä syventää oppimista siitä, miten tutkittu aihe kytkeytyy osaksi arkea ja tosielämän toimintaa. Toimintaosuuden muodon voi valita itse. Se voi olla esimerkiksi tiedottamista, opetustuokio, sosiaalisen median kampanja, esitelmä luokassa, näyttely koulun kirjastossa, artikkeli paikallislehdessä tai aiheen ympärille rakennettu performanssi. Toimintaa ei tarvitse tehdä yksin, vaan sen voi tehdä toisen kypsyyskokeen suorittajan kanssa yhdessä tai ulkopuolisen avustuksella. Toimintaosiosta laaditaan opettajalle kuvaus, jossa toimintasuunnitelma esitellään. Tärkeää on kertoa, mitä aiotaan tehdä ja missä, mahdolliset muut osallistujat sekä omat pohdinnat. Toiminnan herättämiä ajatuksia kerätään myös päiväkirjaan, jonka viimeinen merkintä tehdään, kun toiminta on päättynyt.

2.4. Itsearviointi

Oman työskentelyn arviointi on Maailmankansalaisen kypsyyskokeen viimeinen vaihe. Työn valmistuttua tehdään itsearviointi, jossa prosessin kulkua, sen eri vaiheita ja omaa oppimista arvioidaan analyttisesti. Tukena voi käyttää itsearvioinnin tukikysymyksiä tai lomaketta (Liite 1). Itsearviointia tehdessä on hyvä kerrata päiväkirjan merkintöjä ja muistella, miltä työn tekeminen eri vaiheissaan tuntui. Arviointi annetaan ohjaajalle.

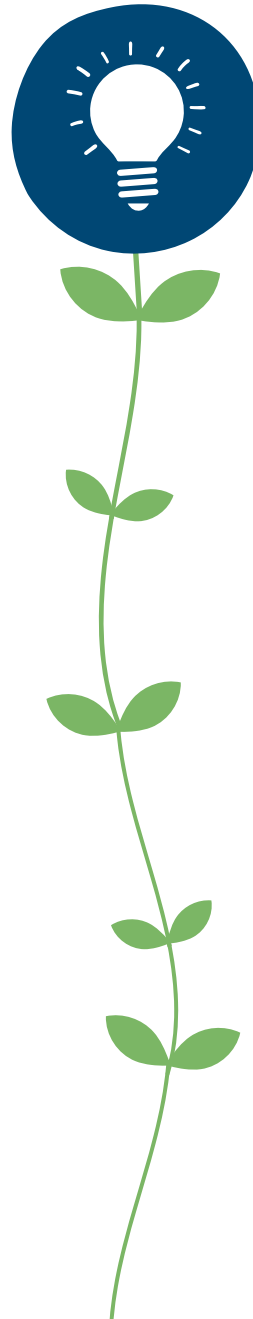

3. Esimerkkiaihe: 2250 – Nuoret, rauha ja turvallisuus

Maailmankansalaisen kypsyyskokeessa tekijä valitsee itseään kiinnostavan aiheen, jolla on globaaleja ulottuvuuksia. Tässä esiteltävä esimerkkiaihe käsittelee nuorten roolia konflikteissa ja rauhan rakentajina.

Joulukuussa 2015 YK:n turvallisuusneuvosto hyväksyi nuoria, rauhaa ja turvallisuutta koskevan päätöslauselman, eli oikeudellisesti sitovan kirjallisen julkilausuman, jossa jäsenvaltiot tunnustivat ensimmäistä kertaa, ettei rauhaa voida rakentaa ilman nuorten osallistumista ja tukea. Tämä päätöslauselma nro. 2250 on YK:n historiassa ensimmäinen, joka koskee erityisesti nuorten roolia konfliktien ennaltaehkäisyssä ja rauhanrakentamisessa, ja siinä nuoret nostetaan kumppaneiksi rauhanpöytiin.

Päätöslauselma 2250 on erityinen myös siitä, että nuorten osallistumista rauhantyöhön ei rajoiteta vain koskemaan maita, joissa on käynnissä olevia konflikteja. Päätöslauselman henki heijastelee positiivisen rauhan käsitettä, jonka mukaan rauha on muutakin kuin konfliktin poissaoloa; se on turvallisuuden tunnetta sekä tulevaisuutta ja rauhaa turvaavia institutionaalisia ja sosiaalisia rakenteita. Tämän määritelmän näkökulmasta jokainen nuori voi osallistua rauhan toimintaan ja turvallisuuden ylläpitämiseen.

Nuoria, rauhaa ja turvallisuutta lähestytään 2250 päätöslauselmassa viiden osa-alueen kautta:

1. Osallistuminen

Nuoret osallistuvat päätöksentekoon konfliktien ehkäisemisessä ja rauhan rakentamisessa.

2. Suojelu

Siviilejä, myös nuoria, pitää suojella konflikteissa ja niiden jälkeen. Nuoria kohtaan tehtyihin rikoksiin syyllistyneet on tuotava oikeuden eteen.

3. Ennaltaehkäisy

Nuorten rauhan rakentamisen osallistumismahdollisuuksia on tuettava, jotta ennaltaehkäistään nuorten syrjäytymistä ja joutumista mukaan väkivaltaiseen tai rikolliseen toimintaan.

4. Kumppanuudet

Nuoret tulee ottaa mukaan kumppaneiksi neuvotteluihin ja rauhan strategioiden kehittämiseen konfliktien aikana ja niiden jälkeen.

5. Vetäytyminen ja sopeuttaminen

Aseistariisunnassa, kotiuttamisessa ja yhteiskuntaan sopeuttamisessa tulee ottaa huomioon konflikteissa kärsineiden nuorten tarpeet.

Voit käsitellä aihetta esimerkiksi seuraavista näkökulmista:

Uskonto ja elämäkatsomustieto

Uskonnossa ja elämäkatsomustiedossa voit pohtia, mikä nuorten rooli sodissa ja konflikteissa ylipäätään on ja miksi sotia syttyy joillain alueille. Uskonnon näkökulmasta voit myös pohtia, miten uskonnot voivat edistää tai estää nuorten osallistumisen toteutumista.

Historia

Historiassa voit perehtyä YK:n 2250 – Nuoret, rauha ja turvallisuus -päätöslauselman ja YK:n turvallisuusneuvoston konfliktinratkaisun historiaan.

Maantieto

Maantiedossa voit tutustua nuorten osuuteen väestöistä eri puolilla maailmaa ja pohtia, mitä kasvava nuori väestö tarvitsee yhteiskunnassa ja mikä heidän roolinsa on konfliktien ratkaisemisessa alueellisesti ja globaalisti.

Yhteiskuntaoppi

Yhteiskuntaopissa voit tarkastella nuorten asemaa eri maissa ja oikeuksien toteutu-

mista. Voit tutustua tarkemmin myös YK:n turvallisuusneuvostoon, rauhanvälitykseen ja konfliktien vaikutuksiin maailmassa. Mitä toimia Suomessa ja muualla voitaisiin tehdä nuorten roolin edistämiseksi rauhantöissä? Tarvitaanko Suomessa rauhantoumia? Onko Suomi turvallinen yhteiskunta kaikille ja miten turvallisuus määritellään?

Äidinkieli

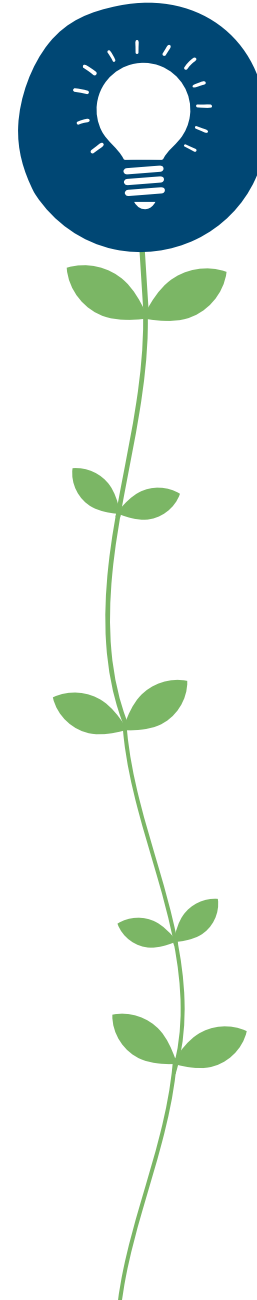
Äidinkielessä voit harjoitella erilaisten tekstilajien kirjoittamista aiheesta. Erilaisista teksteistä voi koostaa tutkimuksen portfolion muotoon. Voit harjoitella myös esitelmän pitoa tai opetella ilmaisutaidon taitoja toimintaosuutta varten.

Vieraat kielet

Vieraissa kielissä kypsyyskokeeseen voi etsiä tietoa ulkomaisista medioista.

Kuvataide

Kuvataiteessa voit valmistaa tutkimuksen aiheesta kuvataide tai muotoiluportfolio tai toimintaosuuden oheismateriaalia.

Materiaalia

- [Nuoret ja rauha | Suomen YK-liitto](#)
- [Päätöslauselma 2250 – Nuoret, rauha ja turvallisuus](#) (pdf)
- [2250 – Ohjaavat periaatteet](#) (pdf)
- [Nuoret, rauha ja turvallisuus \(2250finland.fi\)](#)

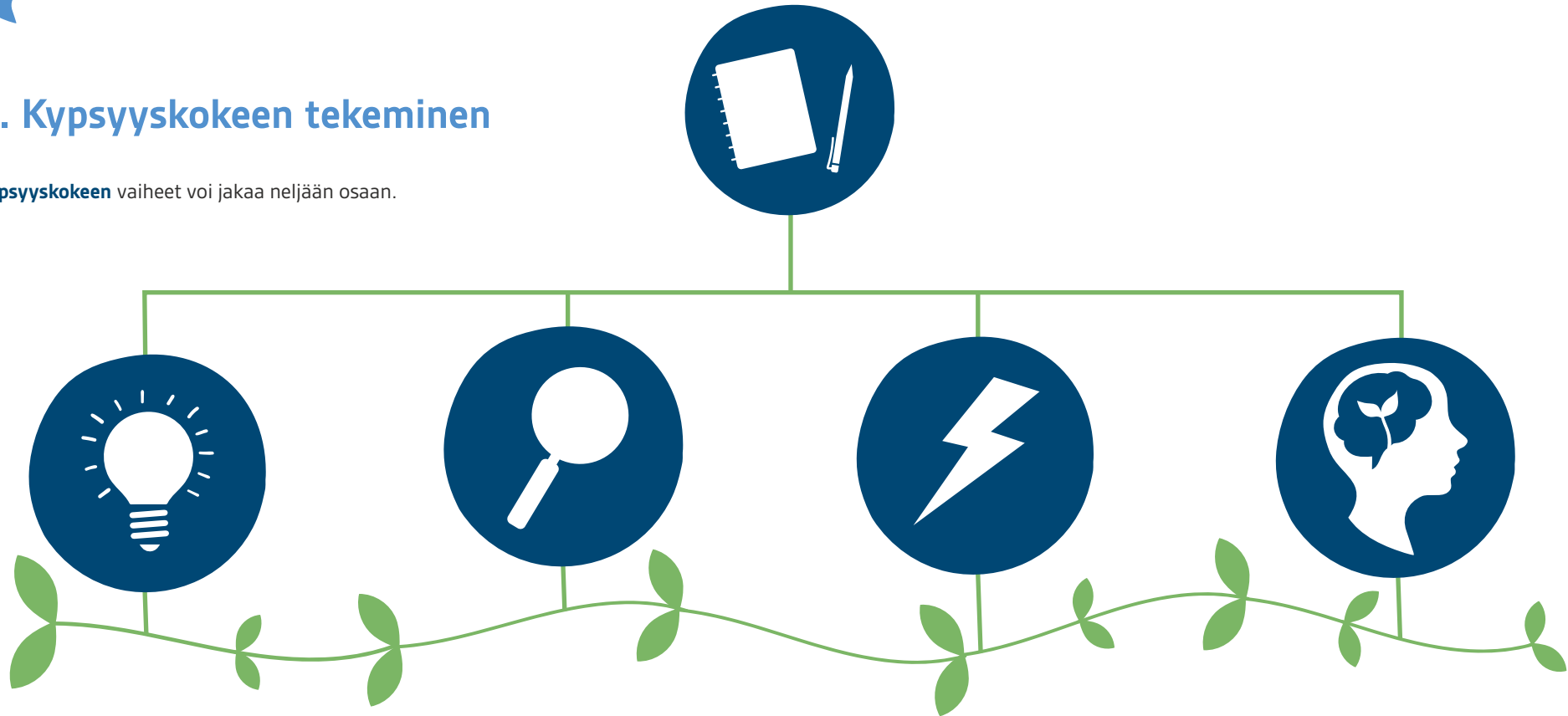
Extra

- [Rauha ja turvallisuus | Suomen YK-liitto](#)
- [2250 -työkalupakki | Suomen YK-liitto](#)
- [Youth4Peace.info](#) Tietoa ja materiaalia Nuoret, rauha ja turvallisuus -päätöslauselmasta maailmassa englanniksi
- [YK:n päätöslauselma 2419](#) (pdf) – Kansainvälisen rauhan ja turvallisuuden ylläpitäminen (2250:n jatko-päätöslauselma)
- [YK:n päätöslauselma 73/338](#) (pdf) – Kansainvälinen rauhan ja luottamuksen teemavuosi 2021 (englanniksi)

4. Kypsyyskokeen tekeminen

Kypsyyskokeen vaiheet voi jakaa neljään osaan.

Ensimmäisessä vaiheessa valitaan aihe ja suunnitellaan, miten kypsyyskoe toteutetaan: Kirjoitetaanko tutkimus perinteisen esseen muotoon? Tarkastellaanko aihetta esimerkiksi videoblogin tai taideportfolion keinoin? Tehdäänkö työ yksin vai ryhmässä?

Toisessa vaiheessa alkaa itse tutkimus, sen rajojen hahmottaminen ja tiedonetsintä. Tutkimuksen aikana pidetään säännöllisesti päiväkirjaa, johon merkitään tutkimuksen aikana heränneitä ajatuksia, kysymyksiä ja tunteita. Tutkimusosuus on hyvä jakaa välitavoitteisiin, jotka auttavat hahmottamaan työn etenemistä, aikataulussa pysymistä sekä oman työskentelyn kehittymistä.

Kolmas vaihe alkaa tutkimustyön loppupuolella. Silloin suunnitellaan toimintaosuuden sisältö ja toteutustapa. Toiminnan muodon kypsyyskokeen tekijä valitsee itse. Opettajan tuella suunnitellaan toiminnan aikataulu, tarvittavat välineet tai tilat sekä muut järjestelyihin liittyvät asiat. Viimeinen merkintä päiväkirjaan kirjataan, kun toimintaosuus on päättynyt.

Neljännessä, viimeisessä vaiheessa maailmankansalainen arvioi omaa oppimisen polkuaan. Hän muistelee päiväkirjan avulla työn eri vaiheita, työskentelytapoja sekä analysoi omia ajatuksiaan. Itsearviointin tutkimuskysymykset auttavat arvioinnissa, ja niitä voi käyttää soveltavasti. Itsearviointi palautetaan työn ohjaajalle.

1. Vaihe: Aiheen valinta ja työn suunnittelu

Kypsyyskoe alkaa aiheen valinnalla. Tekijä valitsee tarkasteltavaksi itseään kiinnostavan aiheen, jolla on globaaleja ulottuvuuksia. Kulttuurikysymykset, ihmisoikeudet, suvaitsevaisuus sekä ympäristö- ja kehityskysymykset ovat esimerkkejä soveltuvista aihealueista. Tarkemmat sisällölliset rajaukset tekijä päättää itse.

Aloita näin:

- Omia ajatuksia ja tietoa erilaisista aiheista voi äsentää aluksi ranskalaisilla viivoilla. Ajatukset voi kirjata päiväkirjaan.

Valitse muoto:

Pohdi valitsemaasi aihetta ja toteutustapaa:

- Olenko lahjakas piirtämään, maalaamaan tai rakentamaan visuaalisia kokonaisuuksia?
- Onko kirjallinen ilmaisu minulle mielekkäintä?
- Miten voisin yhdistellä kirjallista sisältöä kuviin tai videoihin?
- Voisinko haastaa itseäni oppimaan uusia taitoja tai vahvistamaan kehityskohtiani?
- Millaisessa muodossa voisin parhaiten esitellä aiheeni eri tasot ja tuoda esiin kriittisiä näkökulmia?

Onko tällä aiheella vaikutusta paikallisesti kaupungissani tai naapurustossani?

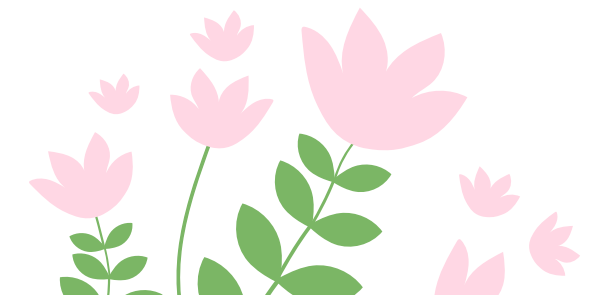
Inspiroiko tämä aihe minua? Voisinko perehtyä tähän syvällisesti ja jakaa tietoa muille?

Mitä tiedän tästä aiheesta kansainvälisesti?

Miten tämä aihe liittyy Suomeen?

Mitä minä jo tiedän tästä aiheesta ja miksi se on kiinnostava?

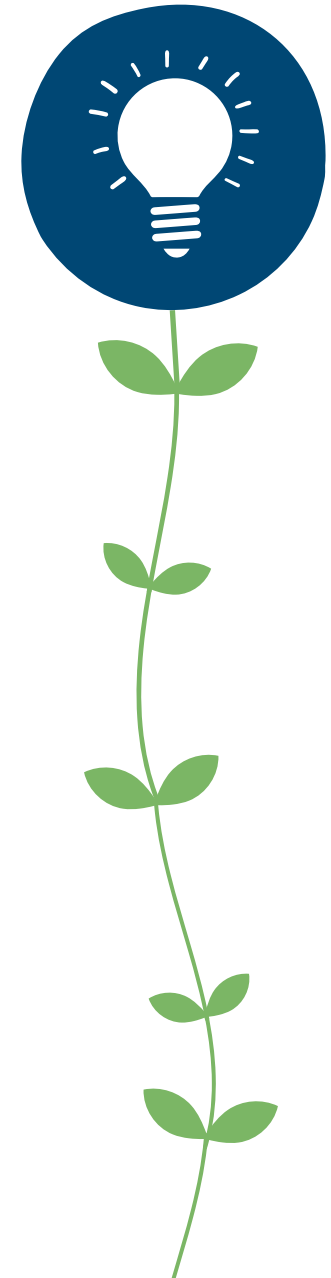
Mitä mieltä minä olen tästä aiheesta? Miten se liittyy minuun?

Maailmankansalaisen kypsyyskokeita on tehty mm. seuraavista aiheista:

Kypsyyskokeen aihe	Kurssi/luokka	Vuosi	Toteutustapa
<ul style="list-style-type: none">• Luonto ja ihmisoikeudet	Alakoulu, 5. luokka	2020	Ryhmätyö, 6 oppilasta
<ul style="list-style-type: none">• Pakolaisuus ja siirtolaisuus Suomessa• Rasismi ennen ja nyt• Adoptio• Muotimaailman perintö tuleville sukupolville• Turkistarhaus	Yläkoulu, 9. luokka	2020	Yksilötyöt
<ul style="list-style-type: none">• Ikärajat eri maissa• COVID-19 pandemia ja sen vaikutukset maailmalla ja paikallisesti	Yläkoulu, 9. luokka	2021	Yksilötyöt
<ul style="list-style-type: none">• Death Penalty• Human Trafficking	Lukio, abi	2020	Yksilötyöt
<ul style="list-style-type: none">• Eläinten oikeudet• Naisen asema• Kauneusihanteet	Lukio, 1. vuosikurssi	2021	Parityöt
<ul style="list-style-type: none">• Global Challenges and Possibilities within Social Services, Community Work and Client Counselling	Ammattikorkeakoulu	2019	Yksilötyöt

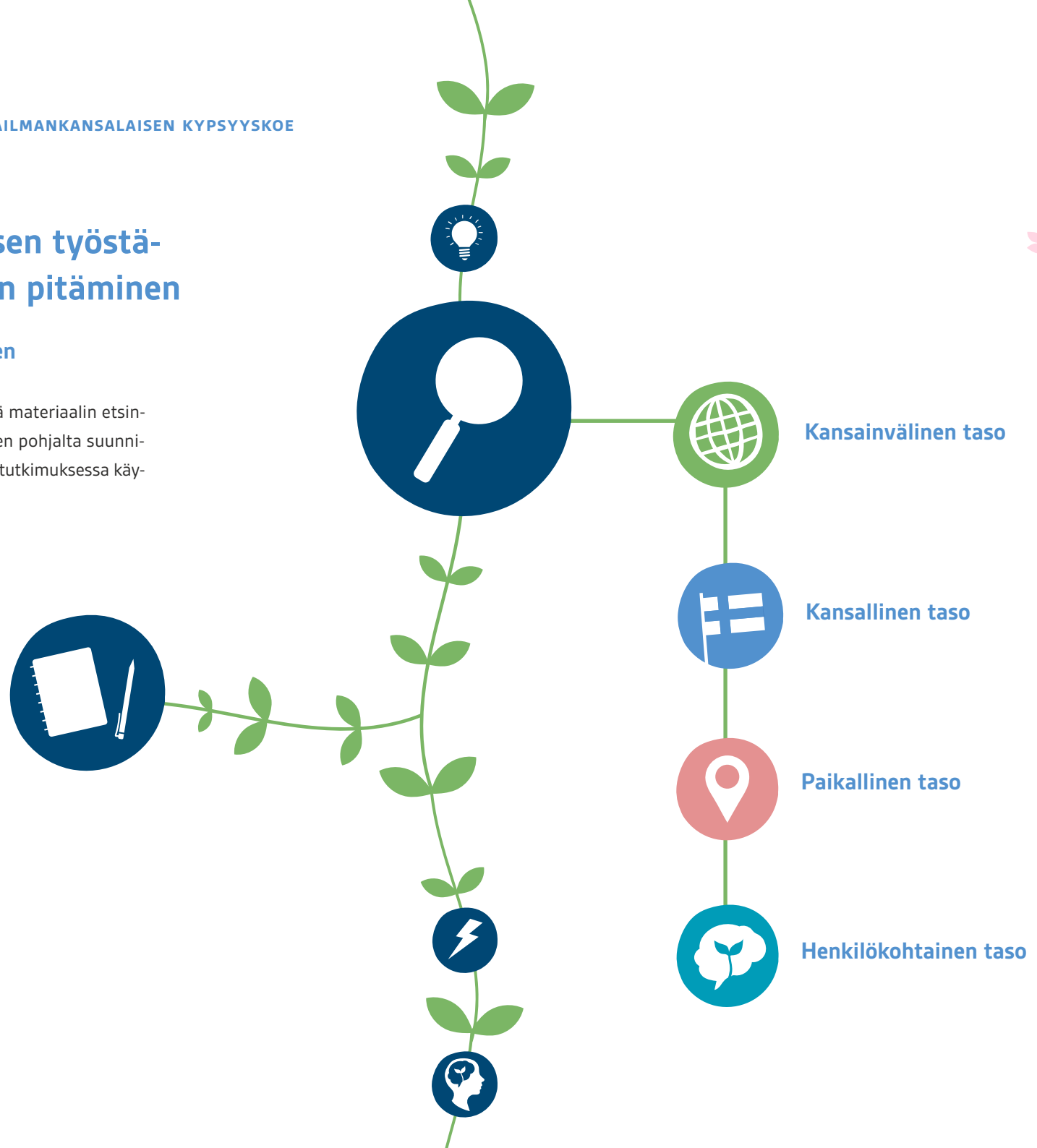

2. Vaihe: Tutkimuksen työstäminen ja päiväkirjan pitäminen

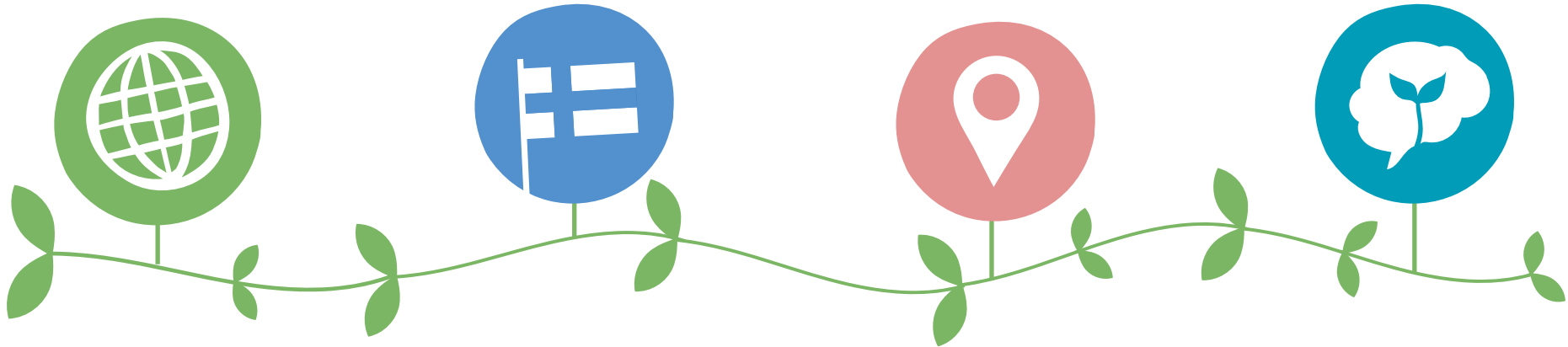
Tiedonhankinta ja tutkimuksen tasojen käsittely

Tutkimus alkaa aiheen rajauksella sekä materiaalin etsinnällä. Tietoa haetaan eri lähteistä ja sen pohjalta suunnitellaan tarvittaessa kysymyksiä, mikäli tutkimuksessa käytetään haastatteluja aineistona.

Kysymyksiä eri tasojen käsittelyn avuksi:

Kansainvälinen taso

- Mikä tekee aiheestasi kansainvälisen? Millä tavalla aihe koskettaa kaikkia ihmisiä globaalisti?
- Onko aihe huomioitu YK:n selvityksissä, raporteissa tai päätöslauselmissa?
- Mitä erilaiset kansainväliset yhteisöt ovat tehneet aiheen suhteen (YK, EU, eri valtiot)?
- Löytyykö jostain kansainvälisiä tilastoja aiheeseen liittyen?
- Voiko aihetta tarkastella eri kulttuurien ja maiden näkökulmasta?
- Onko aihe muuttunut historian myötä?
- Onko aihe muuttanut maailmaa?

Kansallinen taso

- Millaista tietoa ja näkemystä oman maan lait, ulkopoliittikka, hallinto, koulutus, tutkimus, kansalaisjärjestöt, alan asiantuntijat, taide ja media heijastavat aiheesta?
- Miten aihe kytkeytyy kansallisesta tasosta kansainväliseen tietoympäristöön?
- Onko eroja siinä, miten aihetta käsitellään kansallisesti ja kansainvälisesti? Mistä nämä erot voisivat johtua?
- Voisitko ottaa yhteyttä asiantuntijoihin tai päättäjiin ja selvittää, mitä aiheen suhteen on tehty tai on suunniteltu tehtävän?

Paikallinen taso

- Millä tavalla aihe näkyy omalla paikkakunnallasi, kavereiden, vanhempien, asuinalueesi ihmisten ja paikallisjärjestöjen näkökulmasta?
- Millaisia tunteita aihe herättää yhteisösi ihmisissä (perhe, koulu, harrastuspiirit)?
- Millaisia asenteita ja uskomuksia aiheeseen liittyy lähiympäristössäsi?
- Oletko tutustunut paikkakuntasi ihmisten mielipiteisiin?
- Mikäli aihe ei herätä mielipiteitä, mistä se voisi johtua?
- Näköykö aihe jollain tavalla paikallispäättäjien toimissa? Jos ei, niin mistä se kertoo?

Henkilökohtainen taso

- Miksi valitsit aiheen, josta teet kypsyyskoetta?
- Mikä siitä tekee sinulle tärkeän ja merkittävän?
- Mitä ajatuksia aihe herättää sinussa?
- Mitkä asiat ovat vaikuttaneet mielipiteesi syntymiseen?

Mistä löydän tietoa?

Internet-sivustot

Googlen avulla löytyy oikeanlaisilla hakusanoilla paljon hyödyllisiä linkkejä. Sivustojen luotettavuus kannattaa silti tarkistaa ja tarvittaessa kysyä ohjaajan mielipidettä. Valeuutisia ja misinformaatiota löytyy paljon, joten kriittinen suhtautuminen tietoon on hyvä pitää mielessä. Vaikka Wikipedian käyttö vapaana tietosanakirjana on yleistynyt ja sen sisältö on usein paikkansa pitävää, ainoana tiedonlähteenä se voi olla suppea ja yksinkertaistava. Lähteet ja niiden monipuolisuus tulee aina tarkistaa, sillä Wikipediassa artikkeleita voi muokata kuka tahansa

Kirjastot

Oman koulun ja paikkakunnan kirjastojen tarjontaan kannattaa tutustua. Mikäli hyllyssä olevat kirjat eivät tarjoa tarpeeksi aiheeseen liittyvää tietoa tai kirjat ovat hyvin vanhoja, e-kirjoja sekä avoimia arkistoja (esim. Yle Areena) kannattaa hyödyntää. Myös yliopistojen tietokannat tarjoavat tieteellistä ja ajankohtaista materiaalia. Elokuvat, dokumentit, podcastit ja radiohaastattelut ovat erinomaisia lähteitä, joiden avulla aiheeseen tutustutaan monipuolisen materiaalin kautta.

Tutkimustieto

Tutkimustietoa kannattaa jäljittää yliopistojen, tutkimuslaitosten ja kansainvälisten järjestöjen kirjastoista sekä Internet-sivuilta. Järjestöjen nettisivuilta voi löytyä paljon

hyödyllistä tietoa, mutta heiltä kannattaa kysyä myös vierailu- tai haastattelumahdollisuutta. Monesti järjestöillä on paljon hyödyllistä materiaalia ja asiantuntevia ihmisiä, jotka vastaavat mielellään.

Kansainväliset sopimukset, selvitykset ja raportit

YK:n alaisten ja eri kansainvälisten järjestöjen ja kansalaisjärjestöjen selvityksiin, raportteihin ja tilastoihin kannattaa myös tutustua. YK:n artikkelit ja raportit aiheesta auttavat hahmottamaan kansainvälistä ulottuvuutta.

Sanoma- ja aikakauslehdet

Sanomalehtiä kannattaa seurata koko kypsyyskokeen työstämisen ajan. Oman paikallislehden lisäksi kannattaa vertailla millaista tietoa muut sanomalehdet aiheesta välittävät kansallisella ja kansainvälisellä tasolla. Kirjastoissa on yleensä useita eri sanomalehtiä, sekä kotimaisia että kansainvälisiä. Internetistä löytyy myös aikakauslehtiä verkkoversioina. Mikäli aiheesta ei löydy tietoa lehdistä, on aiheellista pohtia miksi. Onko tieto yksipuolista tai uutisoidaanko aiheesta vain tietystä näkökulmasta?

Mediaseuranta

Median seuranta koko kypsyyskokeen ajan on suositeltavaa. Sekä uutisointi että keskustelu sosiaalisessa mediassa auttavat hahmottamaan aiheen ajankohtaiset näkökulmat sekä siitä esitetyn kritiikin. Kotimaisen median lisäksi on

hyvä seurata kansainvälistä mediaa. On mielenkiintoista myös verrata kuinka eri lehdet uutisoivat samasta aiheesta. Artikkelit on hyvä ottaa talteen ja liittää osaksi kypsyyskoetta. Artikkelien sisältöä tulee pohtia päiväkirjassa.

Haastattelut, kyselyt ja vierailut

Haastatteluissa on hyvä miettiä etukäteen, mistä haluaa saada tietoa. Kysymysten on hyvä olla selkeitä ja ytimekkäitä. Haastateltaville voi toimittaa kysymysrunгон etukäteen, jolloin he voivat valmistautua haastatteluun. Haastattelut voi nauhoittaa, jolloin niitä voi kuunnella jälkepäin kaikessa rauhassa ja poimia aiheen kannalta oleelliset asiat. Haastattelun voi tehdä myös puhelimesta, videoyhteydellä tai sähköpostitse. Haastatelluilla on oikeus yksityisyydensuojaan, eli haastattelijan tulee tarkistaa, haluaako haastateltava pysyä anonyymina. Nimiä ei saa missään nimessä julkaista, jos haastateltava ei anna siihen lupaa. Kyselyt ja gallupit toimivat kirjallisina haastatteluina ja ne voi olla hyvä tehdä niin, että vastaajat voivat osallistua niihin nimettöminä. Vierailut esimerkiksi järjestöihin, tutkimuslaitoksiin, virastoihin, tuotantolaitoksiin tai museoihin ovat hyviä tapoja kartuttaa tietoa aiheesta.

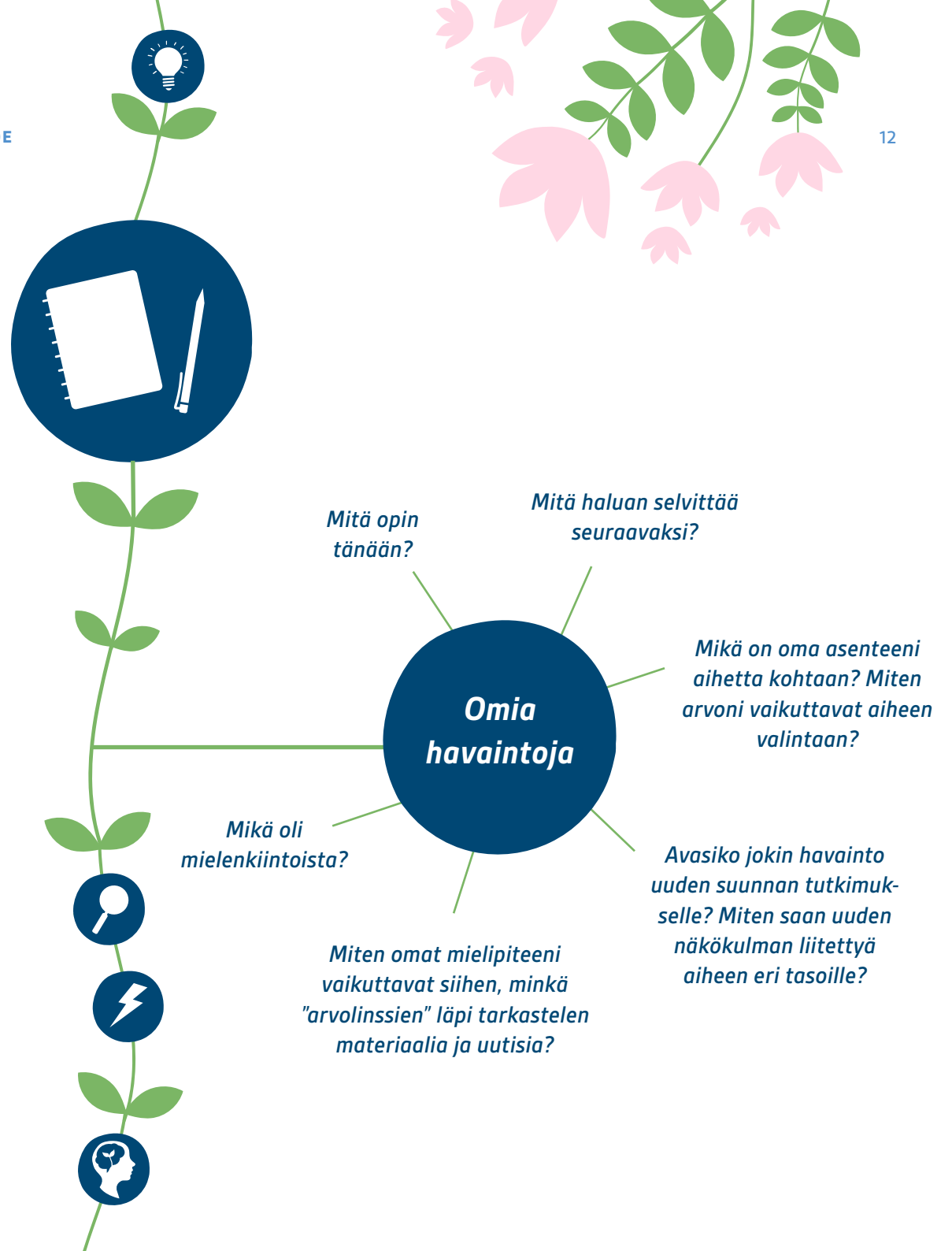
Päiväkirjapohdinta

Päiväkirjaan merkitään suunnitelmia, hahmotelmia ja pohdintoja säännöllisesti tutkimuksen alkuaskeleista lähtien. Päiväkirja ei ole työskentelyn raportti, vaan siinä pohditaan kriittisesti tutkimusaihetta, mediaa ja omia asenteita ja annetaan ajatusten virrata vapaasti. Merkinnät kannattaa kirjata aina tutkimuksen työstämisen yhteydessä.

Päiväkirjapohdinnan tukikysymyksiä:

Median ja tietolähteiden arviointia

- Kuka uutisessa/artikkelissa puhuu ja keitä kuvissa näytetään?
- Mitä ei näytetä tai kerrota, ja miksi?
- Toiko uutinen/artikkeli esiin jonkin yllättävän näkökulman? Jos ei, mikä tiedossa on jo tuttua? Miten aihetta voisi esitellä uudesta näkökulmasta?
- Onko tieto yksipuolista tai uutisoidaanko siitä vain tietyistä näkökulmista?
- Onko uutisointi asenteellista? Heijastuvatko siitä kirjoittajan omat mielipiteet tai ennakkoluulot?
- Onko aihe pudonnut otsikoista ja uutisoinnista pois? Miksi?
- Millaista tietoa aiheesta saadaan vertailemalla muita kansallisia ja kansainvälisiä sanomalehtiä?

Välivaiheiden virstanpylväät

Asettamalla itsellesi välitavoitteita voit seurata työsi etenemistä, aikataulussa pysymistä sekä aiheen syvenemistä. Tunnistat myös tutkimuksen puutteet ja näkökulmat, joihin sinun kannattaa vielä syventyä. Välivaiheet, selkeät aikarat ja tavoitteet auttavat sinua hahmottamaan saavutettuja virstanpylväitä ja tukevat työskentelyäsi.

Esimerkki aikataulusta:

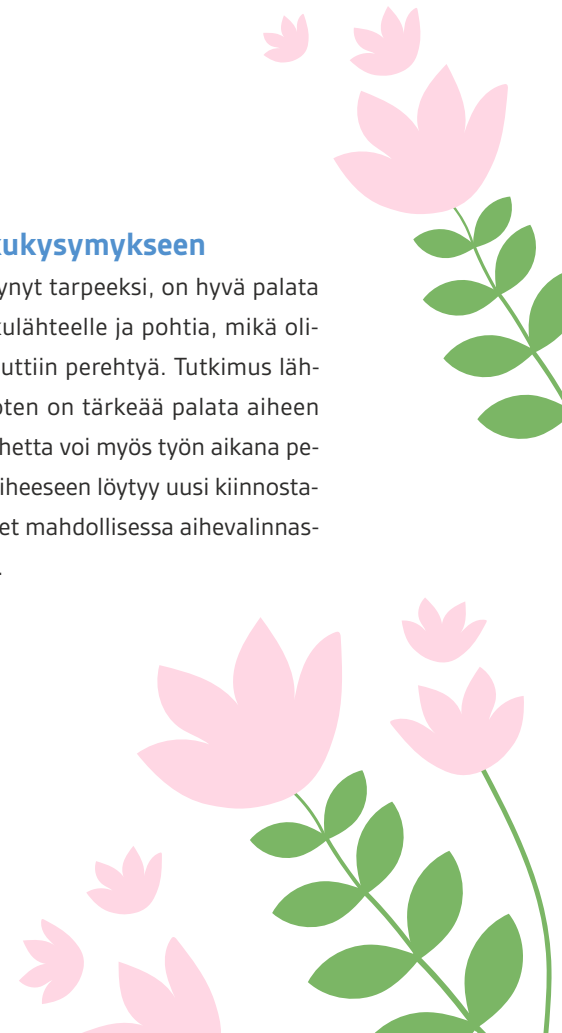
- **Viikko 1:** Aihe on valittu ja työotsikko on hahmoteltu. Aihetta rajataan sisällysluettelon luonnostelulla. Mediaseuranta (1-3 mediaa) on aloitettu ja ensimmäiset merkinnät päiväkirjaan on tehty.
- **Viikko 2:** Tiedonhaku on hyvässä vauhdissa. Muistiinpanoja tehdään paljon ja säännöllisesti. Mediaseurannasta tehdään havaintoja ja ne kirjataan päiväkirjaan. Tutkimuskysymykset lyödään lukkoon: *Mitä tutkitaan ja mitä halutaan saada selville?*
- **Viikot 3-4:** Aiheen tarkka raja-alue on selvillä ja jokaista tarkastelutasoa varten on tunnistettu 2-3 ensisijaista tiedonlähdetä. Mediaseurantaa on laajennettu: havaintoja ja kriittisiä huomioita kirjataan päiväkirjaan säännöllisesti. Jokaiselle tarkastelutasolle (kansainvälinen, kansallinen, paikallinen, henkilökohtainen) on hahmoteltu sisältöä: *Mitä tässä osiossa haluan kertoa tutkimusaiheesta?*

1

Välivaihe 1: Paluu alkukysymykseen

Kun tutkimustietoa on kertynyt tarpeeksi, on hyvä palata uudestaan tutkimuksen alkulähteelle ja pohtia, mikä olikaan se aihealue, johon haluttiin perehtyä. Tutkimus lähtee helposti sivuraiteille, joten on tärkeää palata aiheen peruskysymysten äärelle. Aihetta voi myös työn aikana perustellusti muuttaa, mikäli aiheeseen löytyy uusi kiinnostavampi näkökulma. Muutokset mahdollisessa aihevalinnassa tulee kirjata päiväkirjaan.

• **Viikot 5-6:** Aihe on valittu ja työotsikko on hahmoteltu. Aihetta rajataan sisällysluettelon luonnostelulla. Mediaseuranta (1-3 mediaa) on aloitettu ja ensimmäiset merkinnät päiväkirjaan on tehty.

• **Viikot 7-8:** Tutkimuksen lopullinen muoto alkaa jo hahmottua. Jokaista tutkimustasoa ja yhteyksiä niiden välillä on esitelty loogisessa järjestyksessä. Ensisijaisia tietolähteitä ja aineistoja käytetään laajasti ja niiden kautta annetaan konkreettisia esimerkkejä tutkittavasta aiheesta. Päiväkirjassa muistellaan tutkimuksen alkuhetkiä ja verrataan niitä nykyhetkeen. Pohdintaa oman työskentelyn kehittymisestä ja aiheen syventymisestä käsitellään kriittisesti: *Missä onnistuin? Missä ylitin itseni? Millainen työskentelytapa sopii minulle? Missä täytyy vielä kehittyä?*

2

Välivaihe 2: Etenemisen tarkistuslista

Tutkimuksen etenemistä kannattaa seurata tarkistuslistojen avulla, jotta aihe ei lähde sivuraiteille tai paisu valtavaksi kokonaisuudeksi. Tarkistuslistojen avulla varmistetaan myös, että tutkimuksesta ja päiväkirjasta löytyvät kaikki kypsyyskokeessa vaadittavat komponentit.

Tarkistuslista:

- Mitä mieltä olet tähän mennessä kaikesta oppimastasi tiedosta?
- Onko aihe on tuntunut laajalta tai monimutkaiselta? Miksi?
- Mitä haluaisit selvittää seuraavaksi?
- Oletko tuonut esille omat ajatukset ja mielipiteesi työn eri vaiheissa?
- Oletko muistanut kommentoida keräämiäsi artikkeleja?

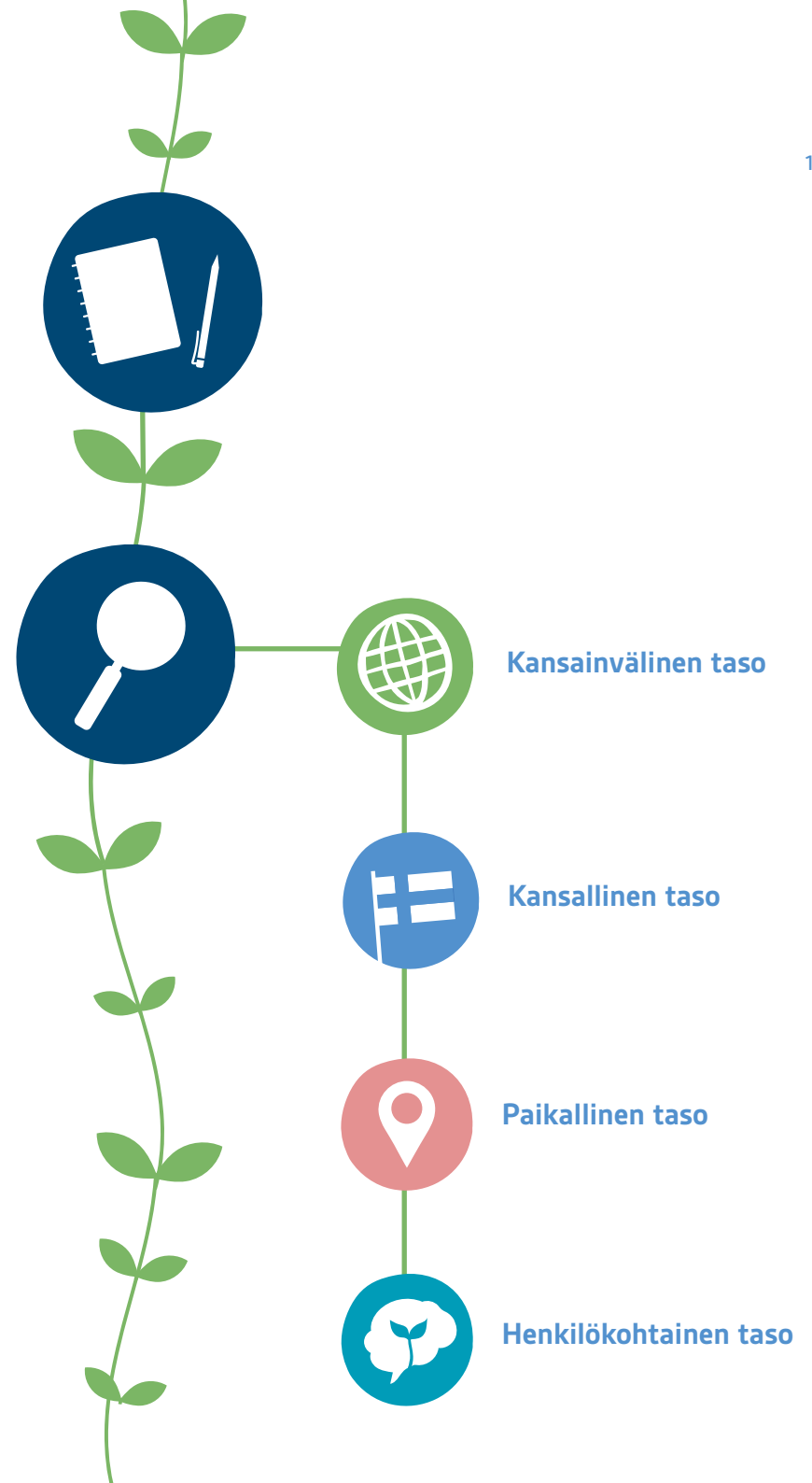
Viimeinen tarkistus ja loppukorjaukset

Ennakoi kypsyyskokeen palautuspäivän määräaika ja anna työn levätä pari päivää ennen palautusta. Käy sitten vielä kokonaisuus läpi huolellisesti: viimeistele osiot, tee muokkaukset, korjaa kirjoitusvirheet ja parantele kieltä ja tyyliä. Käytä apunasi tarkistuslistaa.

Työn tarkistuslista

Onko työssä:

- Päiväkirja, jossa on omaa pohdintaa, työprosessin kuvaamista sekä mediaseurantaa?
- Tutkimus, johon tietoa on etsitty monipuolisesti erilaisista lähteistä ja kaikilla tasoilla (kansainvälinen, kansallinen, paikallinen ja henkilökohtainen)
- Selkeästi merkitty lähdeluettelo ja lähdeviitteet tutkimuksen yhteydessä

3. Vaihe: Toimintaosion suunnittelu ja toteutus

Kun tutkimus on loppusuoralla, on aika pohtia, miten aihetta voisi käsitellä käytännössä. Toimintaosion tarkoituksena on jakaa tietoa tutkitusta aiheesta laajemmalle yleisölle ja lisätä tietoisuutta yhteisössä.

Kypsyyskokeen tekijän on hyvä pohtia toiminnan päämäärää: Onko toiminnan tarkoitus vaikuttaa päättäjiin tai kouluun? Halutaanko toiminnalla tuoda muutosta? Onko tarkoitus lisätä tietoisuutta aiheesta? Halutaanko harjoitella tapahtuman tai kampanjan järjestämistä tai esiintymistaitoja?

Toimintaosuuden suunnitelma:

- Toimintaosuutta varten luodaan suunnitelma. Se esitetään opettajalle ja sen tulee vastata seuraaviin kysymyksiin:

4. Vaihe: Itsearviointi

Oman työskentelyn arviointi on viimeinen vaihe. Tutkimuksen valmistuttua ja toiminnan päätyttyä maailmankansalainen tekee kirjallisen itsearvioinnin, jossa hän arvioi prosessin kulkua, sen eri vaiheita ja omaa oppimistaan analyttisesti. Itsearviointia tehdessä on hyvä lukea uudelleen päiväkirjaa ja muistella miltä työn tekeminen eri vaiheissaan tuntui. Itsearvioinnissa voi käyttää Liitteessä 1 olevia tukikysymyksiä.

5. Sinulle, Maailmankansalainen...

Maailmankansalainen on henkilö, jolla on tietoisuus maailman monimuotoisuudesta ja sen monimutkaisuudesta ja omasta paikastaan osana sitä. Hänellä on tietoa ja taito tunnistaa omat arvonsa ja vastuunsa sekä niiden yhteydet ihmisoikeuksiin. Hän ymmärtää myös, että vaikka ihmisten arvot ja etiikkakäsitykset ovat joskus ristiriidassa, rakentava vuorovaikutus antaa tilaa keskinäiselle kunnioitukselle ja edistää rauhanomaista maailmaa.

Maailmankansalainen ottaa aktiivisen ja vastuullisen roolin yhteisössä ja pyrkii yhteistyöllä edistämään rauhaa, suvaitsevaisuutta, kestäväää kehitystä ja reilua elämää maailmassa. Maailmankansalaiseksi kasvaminen on prosessi – se on opinpuun siemen, joka kylvetään ja jota ravitaan innokkuudella ja uteliaisuudella.

” Viisaus ei ole koulutuksen tuote, vaan tavoite, jota yritetään saavuttaa koko elämän ajan.

– Albert Einstein, Opettaja ja tiedemies

” And the only way to fail is not to learn from the journey. And the only way to triumph is to share what we know to be true.

– Amanda Gorman, Runoilija ja kansalaisaktivisti,
USA National Youth Poet Laureate 2017

